

MRF 2021.230

Miljø- og Fødevarerklagenævnets afgørelse af 30. august 2021, j.nr. 19/05554

Efter klage over kommunes påbud efter naturbeskyttelseslovens § 73, stk. 5, ændrede klagenævnet afgrænsning af § 3-beskyttet hede- og engareal på baggrund af luftfotos.

Billund Kommune meddelte i maj 2019 påbud om reetablering af fem forskellige arealer på E's ejendom efter naturbeskyttelseslovens § 73, stk. 5. Areal nr. 1 og 2 var registreret som mose, areal nr. 3 og 4 var registreret som hede, og areal nr. 5 var registreret som eng. Af afgørelsen fremgik, at E og kommunen havde drøftet forholdene, men at parterne ikke var nået til enighed om alle forhold, hvorfor kommunen havde meddelt påbud. Påbuddet blev påklaget af E, som gjorde gældende, at det var en mindre del af arealerne 2, 4 og 5, der var omfattet af beskyttelsen i naturbeskyttelseslovens § 3. Miljø- og Fødevarerklagenævnet (formanden) bemærkede, at der ikke er klageret til nævnet over påbud efter naturbeskyttelsesloven § 73, stk. 5, jf. § 78, stk. 1, men at der efter nævnspraksis kan klages til nævnet, såfremt lodsejeren er uenig med kommunen i, at det omhandlede område er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, og om et indgreb udgør en tilstandsændring i strid med lovens § 3. På baggrund af bl.a. de terrænmæssige forhold, jordbundstypen og den vegetation, der tidligere var konstateret på arealerne, sammenholdt med luftfotos fandt nævnet, at areal 2 udgjorde et moseareal, at areal 4 udgjorde et hedeareal, og at areal 5 udgjorde et engareal. Mht. areal 2, fremhævede nævnet, at det på luftfotos fra 1999 og 2006 kunne ses, at markens afgrænsning fulgte den registrerede afgrænsning af mosen, og at det på luftfotos fra 2008 og frem kunne ses, at den nordligste bræmme af det registrerede moseareal var blevet opdyrket i varierende omfang, men at den nordlige afgrænsning af det beskyttede moseareal var sammenfaldende med markens afgrænsning på luftfoto fra 1999. Nævnet lagde herved vægt på, at naturarealer fremstod med uensartet struktur, skiftende farver mv. Det forhold, at der tidligere eventuelt var sket dyrkning af nuværende naturarealer, var ikke til hinder for, at arealerne i 1999 og efterfølgende havde karakter af mose, da et område kan vokse ind i beskyttelsen efter § 3, hvis det ikke dyrkes i en årrække. For så vidt angik areal 4 fremgik af luftfotos fra 1990, 1995 og 1999, at markens

afgrænsning fulgte den registrerede afgrænsning af heden, bortset fra en mindre kile i den sydvestlige del af arealet, at marken i 1995 og 1999 fremstod i mørkegrønne farver, hvorimod hedearealet fremstod i blege farver, og at der på luftfotos fra 2008 og 2010 kunne ses ændringer i vegetationen langs marken mod syd og sydvest. Nævnet fandt derfor, at afgrænsningen af det beskyttede hedeareal var sammenfaldende med markens nordlige afgrænsning, som hovedsageligt var sammenfaldende med den nuværende vejledende registrering, og lagde i den forbindelse vægt på, at gødskede arealer ofte fremstår med mørkegrønne farver, hvorimod artsrig vegetation på næringsfattig jord ofte vil fremstå med blege brunlige, gullige og grålige toner. I forhold til det sydøstligste hjørne af arealet fandt nævnet dog, at luftfotos fra 1990 og 1995 tydede på, at en del af dette areal allerede på dette tidspunkt var opdyrket. Nævnet fandt, at den tvivl, som de relevante luftfotos dermed gav anledning til, måtte komme E til gode. Afgrænsningen af hedearealet måtte derfor ændres, så det alene var de efterfølgende tilstandsændringer på den nordlige del af marken, der overskred denne afgrænsning, der var i strid med naturbeskyttelseslovens § 3. For så vidt angik areal 5 fremhævede nævnet, at det på luftfoto fra bl.a. 1999 kunne ses, at markens afgrænsning lå lidt længere mod sydvest end den registrerede afgrænsning af engen, idet den nordligste bræmme i højere grad fremstod som dyrket eng med den uensartede og rodede struktur, som er karakteristisk for beskyttet natur. Markens afgrænsning syntes ikke at være ændret på efterfølgende luftfotos. Nævnet fandt derfor, at afgrænsningen måtte fastlægges, så de efterfølgende tilstandsændringer på den sydlige del af marken mod engen, der overskred denne afgrænsning, ikke var i strid med naturbeskyttelseslovens § 3. Miljø- og Fødevarerklagenævnet stadfæstede herefter afgørelsen med de pågældende ændringer af registreringen af areal 4 og 5, som var angivet på kortbilag til afgørelsen.

Kommentar: Afgørelsen giver anledning til to kommentarer. For det første må det noteres, at Miljø- og Fødevareklagenævnet i afgørelsen ikke som tidligere har ”stadfæstet” kommunens afgørelse og dermed lovliggørelsespåbuddet efter naturbeskyttelseslovens § 73, stk. 5, men i stedet mere korrekt har ”stadfæstet” kommunens ”afgørelse vedrørende beskyttede naturarealer på matr. nr. [...] med ændring af udstrækningen af registreringen af et hedeareal (areal nr. 4) og et engareal (areal nr. 5) som angivet på kortbilag til afgørelsen”. Dette må tiltrædes, da klagenævnet ikke har kompetence til at tage stilling til indholdet af kommunens lovliggørelsespåbud, jf. naturbeskyttelseslovens § 78, stk. 1, 2. pkt., som det indirekte er anerkendt i Højesterets dom i U 2021.3664 H (**MRF 2021.200**). For det andet angik selve klagenævnets vurdering, hvilken tilstand de omhandlede arealer havde i 1990’erne frem til 2010 (for at afgøre, om der tidligere havde været beskyttet natur), og om dette adskilte sig fra den nuværende tilstand. Som det fremgår, har nævnet vurderet dette på grundlag af 20 år gamle luftfotos, hvoraf enkelte er bilagt afgørelsen, hvilket giver læseren mulighed for at få indtryk af, på hvilket forholdsvis usikkert bevismæssigt grundlag § 3-beskyttede områder udpeges og afgrænses, uanset de vidtgående konsekvenser § 3-status af arealet har for den enkelte landmand. Dette er dækkende for den sagsoplysning, som må forventes, når Miljø- og Fødevareklagenævnet tager stilling til klager over § 3-områder. Hvis lodsejer ønsker en mere fyldig bevisførelse, vil det i disse sager derfor være nemmest at gå direkte til domstolene, da en sådan bevisførelse ikke vil kunne forventes tilvejebragt ved klagenævnsbehandling.

Stadfæstelse med ændring af afgørelse i sag om påbud om reetablering af beskyttet eng, hede og mose i Billund Kommune

19/05554

Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse efter naturbeskyttelseslovens § 3, stk. 2, nr. 1, 2 og 4, jf. § 78, stk. 1.[1]

Miljø- og Fødevareklagenævnet stadfæster Billund Kommunes afgørelse af 29. maj 2019 vedrørende beskyttede naturarealer på matr. nr. [F1] Ll. Brande By, Sdr. Omme, beliggende [A1], 7260 Sønder Omme, med ændring af udstrækningen af registreringen af et hedeareal (areal nr. 4) og et engareal (areal nr. 5) som angivet på kortbilag til afgørelsen.

Billund Kommune fastsætter en ny frist for påbuddets efterkommelse.

Det indbetalte klagegebyr tilbagebetales.

Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse er endelig og kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed, jf. § 17 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet[2] og gebyrbekendtgørelsens § 2.[3] Eventuel retssag til prøvelse af afgørelsen skal være anlagt inden 6 måneder, jf. naturbeskyttelseslovens § 88, stk. 1.

Afgørelsen er truffet af formanden på nævnets vegne, jf. § 8 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

1. Klagen til Miljø- og Fødevareklagenævnet

Afgørelsen er den 25. juni 2019 påklaget til Miljø- og Fødevareklagenævnet af ejendommens ejer, der er repræsenteret ved konsulent.

Klager har navnlig anført, at areal nr. 2 (mose), areal nr. 4 (hede) og areal nr. 5 (eng) ikke fuldt ud er omfattet af § 3-beskyttelsen.

Klagepunkterne er nærmere uddybet i afsnit 2.3.

2. Sagens oplysninger

2.1 Ejendommen og de beskyttede arealer

Sagen vedrører arealer på matr. nr. [F1] Ll. Brande By, Sdr. Omme, beliggende [A1], 7260 Sønder Omme. Ejendommen ligger i det åbne land få kilometer øst for Sønder Omme.

Nørrebæk passer gennem ejendommen i øst-vestgående retning. Nord og syd for Nørrebæk ligger et areal, der er vejledende registreret som mose, jf. Danmarks Miljøportal.[4] Den vejledende registrering af mosen omfatter et areal på ca. 3.200 m² og ligger i sammenhæng med en registreret fersk eng. Jordbunden er ferskvandssand. Arealet er et udpræget lavbundsareal. Areal nr. 2 ligger nord for Nørrebæk. Nord for mosen ligger dyrkede arealer.

Billund Kommune besigtigede i 2013 et område, hvori den registrerede mose indgik, og betegnede området som beskyttet natur i form af mose og kær i en fugtig lavning langs en bæk. Den del af mosen, hvori areal nr. 2 indgår, blev betegnet som den naturmæssigt bedste. Der blev registreret planterne blåtop, stor nælde, rørgræs, sump-snerre, kær-svovlrod, glansbladet hæg, rød-el, almindelig torskemund m.fl.[5]

I den sydøstlige del af ejendommen ligger to arealer, der er vejledende registreret som henholdsvis hede og eng efter naturbeskyttelseslovens § 3. Mellem de to arealer ligger dyrkede arealer.

Areal nr. 4 er en del af det registrerede hedeareal. Hedearealet omfatter også en del af naboejendommen mod øst. Den del af registreringen, som ligger på klagers ejendom, omfatter ca. 5 ha. Jordbunden i området er smeltevandssand og flyvesand. Terrænet er forholdsvis fladt.

I forbindelse med en besigtigelse i 2013 betegnede Billund Kommune det registrerede areal som beskyttet natur i form af hede. En stor del af heden var tilgroet med fyr og blåtop. Derudover voksede bl.a. mosebølle, mark-frytle, hedelyng, håret høgeurt, klokkelyng, krybende pil, pors, almindelig syre, vorte-virk, almindelig røn, majblomst, skovstjerne og fåresvingel.[6]

Areal nr. 5 er en del af det registrerede engareal, som også omfatter en del af naboejendommen mod syd. Den del af engarealet, som ligger på klagers ejendom, dækker ca. 5.400 m². Jordbunden er primært ferskvandstør. Terrænet er relativt fladt.

Ejendommen afgrænses mod syd af Sønderbæk.

2.2 Den påklagede afgørelse

Billund Kommune har den 29. maj 2019 givet påbud om reetablering af fem forskellige arealer på ejendommen. Påbuddet blev givet i henhold til naturbeskyttelseslovens § 73, stk. 5, jf. § 74.

Det fremgår af afgørelsen, at klager og Billund Kommune har haft et samarbejde om lovliggørelse af tilstandsændringer i form af opdyrkning, herunder plantning af pil, på flere beskyttede arealer på ejendommen, men at parterne ikke er nået til enighed om alle forhold, hvorfor kommunen har meddelt påbud om lovliggørelse af fem nærmere angivne arealer på ejendommen. Areal nr. 1 og nr. 2 er registreret som mose, areal nr. 3 og nr. 4 er registreret som hede, mens areal nr. 5 er registreret som beskyttet eng.

Det bemærkes, at kommunens afgørelse vedrørende areal nr. 1 og nr. 3 ikke er påklaget, hvorfor denne del af kommunens afgørelse ikke omtales nærmere i det følgende.

Det fremgår videre af afgørelsen, at Billund Kommune i foråret 2018 har foretaget en besigtigelse af ejendommen, hvor kommunen har afsat arealerne med GPS i samarbejde med klager og dennes konsulent med udgangspunkt i de hidtidige registreringer af beskyttet natur og de faktiske forhold på stedet.

I afgørelsen er gengivet klagers bemærkninger i forbindelse med en høring.

I forhold til areal nr. 2 har klager anført, at man på luftfoto fra 1992 kan se, at arealet allerede dengang var fortegnet ind i beskyttet natur. Klager har desuden i forhold til påbuddet bl.a. anført, at pilen er skåret ned i 2018, at rødderne er døde, at der ikke kommer genvækst, og at det vil være en uforholdsmæssig stor byrde at grave dem op.

I forhold til areal nr. 4 har klager anført, at 5-7 m af arealets vestlige ende er forkert registreret som § 3-beskyttet hede allerede i 1984. Klager har henvist til luftfoto fra 1985.

I forhold til areal nr. 5 har klager anført, at mellem 1 og 4 m af arealet er forkert registreret som § 3-beskyttet fersk eng allerede i 1992, og at arealet altid har været omlagt.

Billund Kommune har i den påklagede afgørelse beskrevet areal nr. 2 som en beskyttet mose, som har henligget udyrket indtil 2006–2008, hvor kanten af mosen blev opdyrket. Senere blev større dele af mosen opdyrket og tilplantet. Indtegningen af registreringen på luftfotoet fra

1992 er ifølge kommunen forskubbet mod nord.

Billund Kommune har desuden beskrevet areal nr. 4 som en beskyttet hede, og at det ses på luftfoto fra 1999, at dele af den sydlige kant af heden blev opdyrket. Af luftfoto fra 2010 ses, at der blev opdyrket yderligere af den sydlige kant af heden. I 2011 lå dette areal som mark, og i 2012 blev en mindre del tilplantet med rækkestillede træer, mens den øvrige del formentligt blev brugt som kørselsvej. Dette kan også ses på luftfoto fra 2017 og 2018. Indtegningen af registreringen på luftfotoet fra 1985 er ifølge kommunen forskubbet mod syd. I afgørelsen indgår et bilag A, som viser et luftfoto fra 1985, hvor det beskyttede naturareal er indtegnet. Billund Kommune har vurderet, at indtegningen af registreringen på dette foto er korrekt.

Herudover fremgår det i forhold til areal nr. 5, at Billund Kommune har vurderet, at engen har henligget udyrket fra 1976 til 2011. Af luftfoto fra 2011 og 2012 ses, at den nordlige kant er blevet opdyrket samt delvist tilplantet. Kommunen vurderer desuden, at dele af engen bruges som kørselsvej. Af luftfoto fra 2017 og 2018 ses tilplantningen, men ingen tegn på en kørselsvej.

Billund Kommune har i den påklagede afgørelse vurderet, at de omhandlede arealer efter kommunens opfattelse er beskyttet mod tilstandsændringer i medfør af naturbeskyttelseslovens § 3. Idet opdyrkning og tilplantning er sket uden dispensation fra lovens § 3, udgør indgrebene på det foreliggende grundlag overtrædelser af naturbeskyttelsesloven.

Billund Kommune har stillet en række vilkår for den fysiske reetablering af arealerne.

2.3 Klagens indhold

Klager er kommet med bemærkninger i sagen ved klage af 25. juni 2019 og supplerende bemærkninger af 26. august 2019.

Klager har accepteret påbuddet, for så vidt angår areal nr. 1 og 3.

Klager har, for så vidt angår areal nr. 2, anført, at grænsen mellem mose og agerjord er svær at erkende, og at Billund Kommune derfor ikke kan fastlægge grænsen præcist. Kommunens angivelse af grænsen er overpræcis i forhold til de luftfotos, der ligger til grund for opmålingen. Luftfotos er efter klagers opfattelse geokodet forkert, og § 3-registreringen kan derfor være forkert afgrænset. Desuden har klager henvist til, at der på fotos ses en mørkere grøn farve inden for § 3-registreringen, som ifølge klager er tegn på gødsket jord, og klager har desuden fastholdt, at han ikke har opdyrket det resterende § 3-areal.

Klager har, for så vidt angår areal nr. 4, anført, at den syd-vestligste del af arealet ikke er beskyttet hede. Klager har henvist til en række luftfotos. Klager har endvidere anført, at dette vestlige hjørne altid har været i omdrift. Klager kan huske ca. 45 år tilbage i tiden, og arealet har ikke ændret sig.

Klager har, for så vidt angår areal nr. 5, anført, at Billund Kommunes opmåling er for overpræcis. Kommunen mener, at der skal fjernes plantede pil fra et areal med en bredde på mellem 2 m og 20 cm. Det er imidlertid meget svært at vurdere ud fra luftfoto fra 1992, om § 3-arealet er udvidet eller reduceret med 20 cm. Usikkerheden bør komme klager til gode.

Klager har herudover anført, at kommunen vælger at bruge luftfotos fra forskellige årstal til dens vurdering på forskellige arealer, som disse passer bedst med kommunens argumenter, i stedet for at bruge luftfotos fra samme årstal til alle vurderingerne.

Klager er endeligt kommet med bemærkninger vedrørende efterlevelsen af kommunens påbud om reetablering af areal nr. 2.

2.4 Billund Kommunes bemærkninger til klagen

Billund Kommune har i forhold til areal nr. 2 fastholdt, at § 3-registreringen og udbredelsen af § 3 er korrekt, men at visse luftfotos desværre ikke er geokodet korrekt, hvilket er vigtigt at tage hensyn til, når der fortolkes på luftfotos.

I forhold til areal nr. 4 har Billund Kommune vurderet, at det vestlige hjørne ikke har haft dominans af hedelyng, men har været græsdomineret som lignende steder på heden. Kommunen har vurderet, at det har været domineret af hedegræsser. Arealet er efter kommunens opfattelse omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3.

I forhold til areal nr. 5 har Billund Kommune ligeledes fastholdt § 3-registreringen.

3. Miljø- og Fødevarerklagenævnets bemærkninger og afgørelse

3.1 Miljø- og Fødevarerklagenævnets prøvelse

Der kan som udgangspunkt ikke klages til Miljø- og Fødevarerklagenævnet over et påbud, jf. § 78, stk. 1. Dog kan der klages til nævnet, såfremt lodsejeren er uenig med kommunen i, at det omhandlede område er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, og at et indgreb udgør en tilstandsændring i strid med lovens § 3.

Miljø- og Fødevareklagenævnet kan af den grund ikke tage stilling til klagers bemærkninger om kommunens nærmere krav til reetablering af areal nr. 2.

Kommunens afgørelse om, at et areal er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, kan efter Miljø- og Fødevareklagenævnet praksis påklages af arealets ejer/bruger.

Det fremgår af § 11, stk. 1, i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet, at nævnet kan begrænse sin prøvelse af en afgørelse til de forhold, der er klaget over.

Klager har ikke klaget over afgørelsen i forhold til areal nr. 1 og 3. Miljø- og Fødevareklagenævnet har derfor i denne klagesag alene fundet anledning til at vurdere beskyttelsesstatus på arealerne 2, 4 og 5.

3.2 Miljø- og Fødevareklagenævnets bemærkninger

3.2.1 Det retlige grundlag

Efter naturbeskyttelseslovens § 3, stk. 2, nr. 1, 2 og 4, må der ikke foretages ændringer i tilstanden af bl.a. heder, moser og lignende samt ferske enge, når sådanne naturtyper enkeltvis, tilsammen eller i forbindelse med naturlige søer på over 100 m², er større end 2.500 m² i sammenhængende areal.

Med Miljøministeriets cirkulære nr. 128 af 13. juli 1993 om registrering af beskyttede naturtyper[Z] blev det pålagt amterne at foretage en førstegangsregistrering af de naturtyper, der er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3. Registreringen af naturtyperne er vejledende og således ikke i sig selv afgørende for, om et areal er beskyttet efter lovens § 3. Den bindende afgørelse af, om et areal er omfattet af § 3, træffes af kommunen (før 1. januar 2007 af amtet) efter en konkret vurdering.

Det er bl.a. afgørende for, om et areal er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, hvorvidt der har udviklet sig et dyre- og planteliv, der er karakteristisk for beskyttet natur.

På grund af den naturlige dynamik kan arealer over en årrække "vokse" sig henholdsvis ind eller ud af § 3-beskyttelsen. Naturbeskyttelseslovens § 3 omfatter de arealer, der til enhver tid opfylder lovens kriterier for at være en beskyttet naturtype.

Det er indgrebstidspunktet, som er afgørende for vurderingen af, om et areal er omfattet af § 3.

Miljø- og Fødevarerklagenævnet tillægger luftfotos betydelig vægt, hvis fotomaterialet på overbevisende måde sandsynliggør, at der er tale om en beskyttet naturtype, og vil således bl.a. på den baggrund træffe afgørelse om, at et areal er omfattet af beskyttelsen, herunder om nødvendigt afgrænsningen af arealet.

Hvis fotomaterialet er af ringe kvalitet og ejers oplysninger om driftshistorie m.v. ikke med rimelighed kan afvises, bør en væsentlig tvivl om arealernes tilstand komme ejeren til gode.

Det er ikke et krav, at der anvendes luftfotos fra samme år i forhold til vurdering af forskellige arealer på en ejendom, da forholdene kan have udviklet sig forskelligt på de pågældende arealer, ligesom luftfotos fra et bestemt år kan være særligt egnede til at vise afgrænsningen af nogle naturarealer, men ikke andre.

3.2.2 Areal nr. 2 (mose)

Kriterier for beskyttelse af natur omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 fremgår bl.a. af registreringsvejledningen[8] og vejledningen om beskyttet natur.[9]

Kriterierne for moser er beskrevet i registreringsvejledningens afsnit 2.6. Moser og lignende omfatter udyrkede eller ekstensivt udnyttede områder præget af en ferskvandspåvirket naturlig eller overvejende naturlig vegetation, som er knyttet til gennemsnitlig høj vandstand. Der forekommer tit tørvejord, og jordoverfladen er ofte ujævn. Moser er oftest lavbundsarealer. Afgrænsningen til ikke beskyttede arealer vil ofte være markant synlige vegetations- eller terrænmæssige forskelle til f.eks. dyrkede arealer.

I den konkrete sag er der tale om et registreret moseareal, som indgår i en registrering, der dækker mere end 2.500 m².

Miljø- og Fødevarerklagenævnet finder på baggrund af de terrænmæssige forhold, beliggenheden i forhold til Nørrebæk, jordbundstypen og den vegetation, der tidligere er konstateret på arealet, at der er tale om et moseareal.

Med henblik på en nærmere afgrænsning af arealet mod nord har Miljø- og Fødevarerklagenævnet gennemgået og tolket tilgængelige luftfotos fra 1954, 1995, 1999, 2006, 2008, 2010, 2011, 2012, 2014 og 2019 af arealet, som er tilgængelige på Danmarks Miljøportal.

I tolkningen har Miljø- og Fødevarerklagenævnet vurderet arealets karakter. De forhold, som nævnet har kunnet konstatere på luftfotos, er sammenholdt med beliggenheden i forhold til Nørrebæk, og vurderingen er således uafhængig af placeringen af den vejledende registrering.

Nævnet bemærker i den forbindelse, at der kan være usikkerheder forbundet med tolkninger af luftfotos. Usikkerhederne øges generelt, såfremt luftfotos er sort/hvide, uskarpe og med store tidsmæssige spring. Nævnet finder, at luftfotos af areal nr. 2 fra bl.a. 1999 og 2006 er tilstrækkelig klare til, at de kan tillægges vægt i denne sag.

På luftfotos fra 1999 og 2006 ses markens afgrænsning at følge den registrerede afgrænsning af mosen. På luftfotos fra 2008 og frem ses den nordligste bræmme af det registrerede moseareal at være blevet opdyrket i varierende omfang.

Miljø- og Fødevareklagenævnet finder på baggrund af disse luftfotos, at det kan lægges til grund, at den nordlige afgrænsning af det beskyttede moseareal er sammenfaldende med markens afgrænsning på luftfoto fra 1999. Der henvises til billede 1 til sidst i denne afgørelse.

Miljø- og Fødevareklagenævnet har i den forbindelse lagt vægt på, at naturarealer fremstår med uensartet struktur, skiftende farver mv.[10] Det forhold, at der tidligere eventuelt er sket dyrkning af nuværende naturarealer, ikke er til hinder for, at arealerne i 1999 og efterfølgende havde karakter af mose, idet et område kan vokse ind i beskyttelsen, hvis det ikke dyrkes i en årrække.

Den afgrænsning af den dyrkede mark, der fremgår af luftfoto fra 1999, svarer til afgrænsningen af den aktuelle vejledende registrering i Danmarks Miljøportal. De efterfølgende tilstandsændringer på dele af den nordligste del af arealet, var således i strid med naturbeskyttelseslovens § 3.

3.2.3 Areal nr. 4 (hede)

Kriterierne for heder er beskrevet i registreringsvejledningens afsnit 2.5. Heder forekommer på mager jordbund, oftest bevokset med lyng og andre dværgbuske samt græsser. De dværgbuske, som især forekommer, at hedelyng, revling, klokkelyng, tyttebær, blåbær, mosebølle, hedemelbærris, krybende pil og arter af slægten visse. I nogle typer hede udgør græsser og halvgræsser og laver og mosser det dominerende element i plantevæksten, hvor der så stadig er et islæt af dværgbuske.

I den konkrete sag er der tale om et registreret hedeareal, som dækker mere end 2.500 m².

Miljø- og Fødevareklagenævnet finder på baggrund af de terrænmæssige forhold, jordbundstypen og den vegetation, der tidligere er konstateret på arealet, at der er tale om et hedeareal.

Med henblik på afgrænsningen af hedearealet har Miljø- og Fødevarerklagenævnet gennemgået og tolket luftfotos fra 1990, 1995, 1999, 2008, 2010, 2011, 2012 og 2020 af arealet. Luftfotos fra 1990 er tilgængeligt i Flyfotoarkivet,[11] og de øvrige luftfotos er tilgængelige på Danmarks Miljøportal.

I tolkningen er arealets karakter vurderet. De forhold, som nævnet har kunnet konstatere på luftfotos, er sammenholdt med placeringen af bl.a. ældre træer langs den sydlige og sydvestlige afgrænsning af hedearealet, og vurderingen er således uafhængig af placeringen af den vejledende registrering. Nævnet finder, at kvaliteten af luftfotos fra 1990, 1995 og 1999 er tilstrækkelig til, at de kan tillægges vægt i denne sag.

På luftfotos fra 1990, 1995 og 1999 ses markens afgrænsning at følge den registrerede afgrænsning af heden, bortset fra en mindre kile i den sydvestlige del af arealet.

På luftfotos fra 2008 og 2010 ses ændringer i vegetationen langs marken mod syd og sydvest.

Miljø- og Fødevarerklagenævnet finder på baggrund af tolkningen af luftfotos, at det kan lægges til grund, at afgrænsningen af det beskyttede hedeareal var sammenfaldende med markens nordlige afgrænsning på luftfotos fra bl.a. 1995, som hovedsagligt er sammenfaldende med den nuværende vejledende registrering. Nævnet lægger i den forbindelse vægt på, at gødskede arealer ofte fremstår med mørkegrønne farver, hvorimod artsrig vegetation på næringsfattig jord ofte vil være med blege brunlige, gullige og grålige toner. På luftfoto fra 1995 og 1999 fremstår marken i mørkegrønne farver, hvorimod hedearealet fremstår i blege farver.

Særligt hvad angår det sydøstligste hjørne af areal nr. 4, finder Miljø- og Fødevarerklagenævnet dog, at luftfotos fra 1990 og 1995 tyder på, at en del af dette areal allerede på dette tidspunkt har været opdyrket, og nævnet finder, at den tvivl, som luftfotos dermed giver anledning til, må komme klager til gode.

Afgrænsningen af det beskyttede hedeareal må herefter efter Miljø- og Fødevarerklagenævnets opfattelse fastlægges sådan, som denne er angivet på billede 2 til sidst i denne afgørelse.

De efterfølgende tilstandsændringer på den nordlige del af marken, som overskred denne afgrænsning, var i strid med naturbeskyttelseslovens § 3.

3.2.4 Areal nr. 5 (eng)

Kriterierne for enge er beskrevet i registreringsvejledningens afsnit 2.8.

Enge er præget af plantesamfund, der er lysåbne og med græsser og urter, der tåler græsning og/eller slåning. Ferske enge er beliggende på relativt lavtliggende og oftest relativt fugtige arealer. Arealer, der omlægges hyppigere end hvert 7.-10. år, eller hvor der flere gange inden for denne periode høstes mellemafgrøder, er ikke omfattet af beskyttelsen. Ud over vegetationsforholdene kan fugtighed, beliggenhed, humusindhold og den hidtidige landbrugsmæssige drift have betydning for, om at areal bør registreres som eng.

I den konkrete sag er der tale om et registreret engareal, som dækker mere end 2.500 m². Miljø- og Fødevarerklagenævnet finder på baggrund af de terrænmæssige forhold, jordbundstypen og den vegetation, der tidligere er konstateret på arealet, at der er tale om et engareal.

Med henblik på nærmere afgrænsning af engen i forbindelse med areal nr. 5 har Miljø- og Fødevarerklagenævnet desuden gennemgået og tolket luftfotos fra 1999, 2008, 2010, 2011, 2012 og 2018 af arealet, som er tilgængelige på Danmarks Miljøportal.

I tolkningen er arealet vurderet. De forhold, som Miljø- og Fødevarerklagenævnet har konstateret, er sammenholdt med placeringen i forhold til Sønderbæk, og vurderingen er således uafhængig af placeringen af den vejledende registrering. Nævnet finder, at kvaliteten af luftfoto fra bl.a. 1999 af areal nr. 5 er tilstrækkeligt til, at det kan tillægges vægt i den konkrete sag.

På luftfoto fra 1999 ses markens afgrænsning at ligge lidt længere mod sydvest end den registrerede afgrænsning af engen. Markens afgrænsning ses ikke at være ændret på efterfølgende luftfotos.

Miljø- og Fødevarerklagenævnet er af den opfattelse, at den reelle nordlige afgrænsning af engarealet er placeret lidt mere mod sydvest end angivet i den vejledende registrering af arealet, idet den nordligste bræmme på luftfotos fra bl.a. 1999 i højere grad fremstår som dyrket end med den uensartede og rodede struktur, som er karakteristisk for beskyttet natur. Nævnet finder på baggrund af luftfotos, at afgrænsningen må fastlægges sådan, som denne er angivet på billede 3 til sidst i denne afgørelse.

De efterfølgende tilstandsændringer på den sydlige del af marken mod engen, som overskred denne afgrænsning, var således ikke i strid med naturbeskyttelseslovens § 3.

3.3 Gebyr

Som følge af afgørelsen tilbagebetales det indbetalte klagegebyr, jf. gebyrbekendtgørelsens § 2, stk. 2, nr. 1.

3.4 Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse

Miljø- og Fødevareklagenævnet stadfæster Billund Kommunes afgørelse af 29. maj 2019 vedrørende beskyttede naturarealer på matr. nr. [F1] Ll. Brande By, Sdr. Omme, beliggende [A1], 7260 Sønder Omme, med ændring af udstrækningen af registreringen af et hedearal (areal nr. 4) og et engareal (areal nr. 5) som angivet på kortbilag til afgørelsen.

Billeder af afgrænsningen af de beskyttede arealer, som er behandlet i afgørelsen.

Billede 1: Den nordlige afgrænsning af areal nr. 2 (moseareal) ligger i forbindelse med den gule stiplede streg. Afgrænsningen er uændret i forhold til den hidtidige registrering i Danmarks Miljøportal.

Billede 2: Den sydlige afgrænsning af areal nr. 4 (hedeland) er vist med den gule stiplede streg. Afgrænsningen er i den vestlige del justeret i forhold til den hidtidige registrering (grøn streg) i Danmarks Miljøportal.

Billede 3: Den nordlige afgrænsning af areal nr. 5 (engareal) er vist med den gule stiplede streg. Afgrænsningen er justeret i forhold til den hidtidige registrering (grøn streg) i Danmarks Miljøportal.

[1] Lovbekendtgørelse nr. 240 af 13. marts 2019 om naturbeskyttelse med senere ændringer.

[2] Lov nr. 1715 af 27. december 2016 om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

[3] Bekendtgørelse nr. 132 af 30. januar 2017 om gebyr for indbringelse af klager for Miljø- og Fødevareklagenævnet mv.

[4] <http://arealinformation.miljoportal.dk/distribution/>
(<http://arealinformation.miljoportal.dk/distribution/>).

[5] Se kommunens besigtigelsesnotat her; [Danmarks Miljøportal \(miljoportal.dk\)](http://miljoportal.dk)
(<https://naturereport.miljoportal.dk/652770>).

[6] Se kommunens besigtigelsesnotat her; [Danmarks Miljøportal \(miljoportal.dk\)](http://miljoportal.dk)
(<https://naturereport.miljoportal.dk/643753>).

[7] <http://mst.dk/media/114431/vejledningomregistreringafbeskyttedenaturtyper.pdf>
(<http://mst.dk/media/114431/vejledningomregistreringafbeskyttedenaturtyper.pdf>).

[8] Vejledning om registrering af beskyttede naturtyper, Miljøministeriet, Skov- og Naturstyrelsen, 1993.

[9] Miljøstyrelsens vejledning nr. 10226 af 19. december 2019 om naturbeskyttelseslovens § 3-beskyttede naturtyper.

[10] Teknisk anvisning til luftfotoregistrering af ny og overset § 3-natur, DCE, 2012,
<https://mst.dk/media/114433/tekniskanvisningtilluftfotoregistreringafnyogovers.pdf>
(<https://mst.dk/media/114433/tekniskanvisningtilluftfotoregistreringafnyogovers.pdf>).

[11] <https://www.flyfotoarkivet.dk/> (<https://www.flyfotoarkivet.dk/>).

Sag:

19/05554

Dato:

30. august 2021.

Emner:

NBL - beskyttede ...

Miljø- og Fødevareklagenævnet (<https://naevneneshus.dk/start-din-klage/miljo-og-foedevareklagenaevnet/>) •
Nævnenes Hus • Toldboden 2 • 8800 Viborg • Tlf. nr.: 72 40 56 00 • CVR: 37795526 • mfkn@naevneneshus.dk
(<mailto:mfkn@naevneneshus.dk>)
Tilgængelighedserklæring (<https://www.was.digst.dk/mfkn-naevneneshus-dk>)